

Anti-korrupsjonsarbeid i 2010

Mai 2011

Innledning

Norges Røde Kors er en del av den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen, som arbeider for å avdekke, hindre og lindre menneskelige nød og lidelser. Bevegelsen har et strengt etisk rammeverk og har satt et økt fokus på å unngå korrupsjon, misligheter, misbruk, sløsing og uetisk oppførsel. Norges Røde Kors har nulltoleranse for korrupsjon, misligheter og misbruk.

Røde Kors hadde i 2010 et budsjett på 1 105 millioner kroner. Internasjonal avdeling hadde et budsjett på 680 millioner kroner, av dette 525 millioner kroner knyttet til arbeidet med ulykker og katastrofer. I tillegg til egenfinansiering og innsamlede midler fra næringslivet og private, finansieres aktiviteten med midler fra UD, NORAD og EUs humanitære hjelpeprogram ECHO. Disse samarbeidspartnere stiller tydelige krav til nulltoleranse for misligheter og korrupsjon og åpenhet om mislighetssaker som avdekkes.

Risikovurderinger, kvalitetssikring og internrevisjon

Risikostyring er et verktøy som gjør det mulig å forebygge uønskede hendelser og hjelpe til med å ta riktige beslutninger. Røde Kors systematiserer sin risikohåndtering både på organisasjonsnivå og prosjektnivå. Kvalitetssikringen av nye prosjekter innebærer at det skal gjøres en eksplisitt vurdering av risiko for korrupsjon og misligheter. Ved høy risiko er det nødvendig med tett oppfølging og kontroll. Det er opprettet en egen enhet for dette, Enhet for kvalitetssikring og internrevisjon, som foretar operasjonelle revisjoner av utvalgte prosjekter og aktiviteter. Det er også utarbeidet en sjekkliste for feltbesøk.

Røde Kors er medlem av Transparency International Norge. Håndboken ”Preventing Corruption in Humanitarian Operations” brukes aktivt i bl.a. briefing av nye delegater. Gjennom aktiv deltakelse i Transparency Internationals nettverk skolerer Røde Kors-ansatte i å forebygge og undersøke mistanker om misligheter.

Varslingsordning

I 2008 etablerte Røde Kors en ekstern varslingsordning, med en egen ”varslingsknapp” på våre internettsider. Omgivelsene inviteres til å hjelpe oss med å bekjempe korrupsjon, sløsing og misbruk, og publikum oppfordres om å rapportere mistanker om uetisk eller ulovlig atferd. Retningslinjene for håndtering av mottatt varsel gjøres også kjent på nettsidene. Her opplyses det om at det ikke tillates sanksjoner overfor dem som rapporterer mistanker om illegale forhold eller uetiske atferd.

Ingen av de undersøkte mistankene om misligheter på internasjonale saker i 2010 ble meldt inn via varslingskanalen. Rapporteringen skjedde til koordinatorene i Internasjonal avdeling. De få bekymringsmeldingene som er mottatt siden varslingsordningen ble etablert, har handlet om forhold i lokalforeninger og hjelpekorps – eller om misbruk av Røde Kors-emblemet.

Røde Kors

I 2010 omhandlet de fleste e-postene som kom til varslingskanalen et forsøk på donasjonssvindel. Uvedkommende hadde opprettet en falsk e-postadresse og sendte ”spam-mail” til et betydelig antall mottakere i flere land med anmodning om støtte til Røde Kors. Forholdet ble politianmeldt i Norge, men etterforskningen førte ikke til noe resultat. Det er ikke kjent om noen givere ga penger til svindlerne.

Undersøkte mislighetssaker i 2010

Ambulansetjeneste i Kabul, Afghanistan

Med midler fra UD har Røde Kors i flere år samarbeidet med helsemyndighetene i Afghanistan om Kabuls eneste sivile ambulansetjeneste (KAS). Høsten 2009 ble det avdekket at ledelsen ved KAS hadde laget falske kvitteringer for kjøp av medisinsk utstyr og reservedeler til ambulansene. Mistanken kom fram ved innskjerping av kontrollrutinene, og UD ble straks informert. Røde Kors’ internrevisjon gransket saken i samarbeid med landrepresentanten, og saken ble også etterforsket av den lokale påtalemyndigheten. Det ble dokumentert at underslaget hadde pågått over tre år. Direktøren tilstod forfalskningen, mens administrasjonsdirektøren forlot jobben da mistanken ble rettet mot ham. En tredje i ledelsen måtte forlate virksomheten.

Det ble gjort en mest mulig presis beregning av underslaget, slik at det underslåtte beløpet kunne betales tilbake til UD. Det måtte gjøres en beregning basert på rapportering om forbrukt materiell – en beregningsmåte som ble godkjent av sentral kontrollenhet i UD. Underslaget ble beregnet til ca 600 000 kroner, som ble tilbakebetalt til UD våren 2010.

Program for katastrofeforebygging i Belize

I 2007 startet Røde Kors et samarbeid med Belize Røde Kors (BRC) som del av et program for forebygging og beredskap i områder utsatt for naturkatastrofer (tropiske sykkloner). En delegat fra Røde Kors avdekket under en rutinekontroll i august 2010 tilsynelatende manipulerede kvitteringer fra feltaktiviteter på et ECHO-finansiert prosjekt. Både UD og ECHO ble informert, og i samarbeid med BRC ble det i september besluttet en intern granskning. Da var allerede den aktuelle BRC-medarbeideren sagt opp. Det ble ikke funnet uregelmessigheter ved andre aktiviteter enn de som var knyttet til feltarbeideren på det ECHO-finansierte programmet. Likevel ble det engasjert en ekstern revisor for en bredere gjennomgang. Den endelige rapporten konkluderte med at det ikke var avdekket misligheter knyttet til UD-finansierte prosjekter, og at underslaget var begrenset til de ca 36 000 kroner som var underslått på prosjektet med støtte fra ECHO.

Undersøkelse i et hjelpekorps i Norge

Et distriktsstyre ba i juni 2010 om bistand fra hovedkontoret til å granske påstander om misligheter i et hjelpekorps. Bestillingen var å klarlegge om korpsets regnskap for 2008 og 2009 er ført i henhold til gjeldende lovverk, og om det var misligheter og personlig vinning knyttet til korpsets utgifter disse to årene. I sluttrapporten fra oktober 2010 ble det påpekt en del uregelmessigheter ved regnskapet, med flere forhold som ble karakterisert som ”rot”. Det ble ikke funnet holdepunkter for at feilene og svakhetene var bevisste forsøk på urettmessig fordelsoverføring. Rapporten inneholdt anbefalinger om hvordan saksforholdene kunne rettes opp, og distriktsstyret ble veiledet om hvordan korpset/lokalforeningen kunne settes under administrasjon dersom forholdene ikke ble rettet opp.

Kontaktinformasjon:

Svein Erik Bersås, Enhet for kvalitetssikring og internrevisjon: eki@redcross.no

Varslingskanal: hotline@redcross.no